

Stöddokument för tvärfackliga studier

Version 2020-12-07

© Landsorganisationen i Sverige 2020

Grafisk form: LO

Foto: Lars Forsstedt

Produktion och tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2020

ISBN 978-91-566-3349-2

LO 20.12 1000

Innehåll

Du som studieaktiv är avgörande för en framgångsrik tvärfacklig studieverksamhet!	4
Stöddokument för tvärfacklig studieverksamhet	6
Målsättningar	7
Den tvärfackliga studieorganisationen	8
Konferenser	8
Den tvärfackliga studieorganisationen	9
VISA – Vidareutbildning för studieaktiva	10
LFF – Lokala fackliga folkbildare	10
Tvärfackliga rådet	10
LCU – LOs centrala utbildningskommitté	10
Fackförbundens studieorganisatörer/studieansvariga	11
Tvärfackliga handledare	11
Regional facklig studiekommitté	12
Studieplanering – facklig bildning från ax till limpa	13
Lokal facklig studiekommitté	14
Regional facklig studiekonferens	15
LO-distriktets roll i det tvärfackliga studiearbetet	16
Fackförbundens roll i det regionala tvärfackliga studiearbetet	17
ABFs roll i det tvärfackliga studiearbetet	18
Det fackliga utbildningssystemet	19
Utbildningspyramiden	19
Fackliga kurser på distans	20
GDPR	20

Du som studieaktiv är **avgörande** för en framgångsrik tvärfacklig **studieverksamhet!**

SOM FACKLIGT STUDIEAKTIV är du oerhört viktig för att den tvärfackliga studieverksamheten ska fungera och bli komplett. Du är en del av den gemenskap som tillsammans samarbetar över förbundsgränserna för att öka kunskapen och bidra till en stark och handlingskraftig facklig organisation.

Du ingår i en organisation som består av över 2 000 studieaktiva individer som i sina olika roller tillsammans bidrar till att den tvärfackliga studieverksamheten fungerar och utvecklas. Det är vi som tillsammans ser till att kurser och utbildningar planeras och genomförs. Det är vi som bidrar till att öka kunskapen och höja engagemanget hos medlemmarna och därmed bygger en stark facklig organisation. Vi har alla ett gemensamt uppdrag där varje enskild insats är avgörande för helheten.

Vi är studieorganisatörer, studieansvariga, handläggare och handledare som utför våra uppdrag via den tvärfackliga studie-

Att vara studieaktiv är ett av de viktigaste uppdragen man kan ha.

organisationen. Vi finns ute på fackförbunden, på arbetsplatserna och fackliga expeditioner runt om i hela landet där vi alla gör skillnad genom att vara med och bidra till helheten genom bland annat studiekonferenser samt regionala och lokala studiekommittéer.

Till vår hjälp har vi ABF och Arbetarrörelsens folkhögskolor som på vårt uppdrag ser till att utbildningarna genomförs.

Att vara studieaktiv är ett av de viktigaste uppdragen man kan ha. Det är vi som tillsammans ska bygga och stärka den fackliga organisationen genom att utbilda medlemmar och förtroendevalda. Vi ska ge dem kunskap, självförtroende och verktyg så att de i sin tur aktivt kan fortsätta och utveckla det fackliga arbetet ute på arbetsplatserna.

Tillsammans besitter vi studieaktiva en oerhörd kunskap och kompetens utifrån våra respektive roller och perspektiv. Vi har ett brinnande engagemang för vårt uppdrag och vi spelar alla en viktig och betydelsefull roll för den tvärfackliga studieverksamhetens framgångar. Det är vi som lägger pusslet kring hela verksamheten och ser till att alla bitar kommer på plats.

Med det här dokumentet vill vi ge en överblick av hela den tvärfackliga studieverksamheten och en vägledning i det gemensamma uppdraget.

*En stark fackföreningsrörelse
bygger på väl utbildade
företrädare.*

Stöddokument för tvärfacklig studieverksamhet

DET HÄR DOKUMENTET ska ge dig som jobbar med den tvärfackliga studieverksamheten stöd och vägledning i ditt uppdrag. Dokumentet riktar sig till dig som är studieaktiv som jobbar på regional eller lokal nivå.

Dokumentet ska ge en inblick i hur den tvärfackliga studieorganisationen är uppbyggd och hänger ihop. Här får du reda på vilka riktlinjer som gäller och vilka målsättningar vi har. Vilka organisationer som bär upp verksamheten samt vilka grupper och företrädare som ser till att de tvärfackliga utbildningarna genomförs. Här hittar du beskrivning över våra respektive roller, hur verksamheten organiseras samt former för hur den gemensamma planeringen går till. Alla inblandade ska tillsammans ses som ett lag för att planera, genomföra, följa upp och utveckla

den lokala, regionala och centrala, tvärfackliga utbildningsverksamheten. Vi rekommenderar även att du tar del av den mer djupgående informationen om studieverksamheten som du hittar i *Studieguiden* på LOs hemsida.

Syftet med den tvärfackliga studieverksamheten är att med gemensamma utbildningar ge medlemmar och förtroendevalda kunskap och kompetens för att möta fackliga utmaningar. En stark fackföreningsrörelse bygger på väl utbildade företrädare för att ständigt kunna utvecklas och vara pådrivande i det fackliga arbetet.

"Vårt arbete med studier ska präglas av engagemang, nyfikenhet, öppenhet, lyhördhet och ödmjukhet för allas våra roller i verksamheten."

Studieguiden

Här hittar du information, tips och fakta som stödjer dig i ditt uppdrag:

- > Studieekonomi
- > Studieplanering
- > Lagar som stödjer facklig utbildning
- > Utbildningar för handledare och studieaktiva
- > FAQ

www.lo.se/start/studieguiden

Målsättningar

att stärka samarbetet mellan LO, LO-förbunden och ABF.

att tillsammans utveckla de tvärfackliga utbildningarna.

att tillsammans rekrytera till de tvärfackliga utbildningarna vi beslutar om.

att tillsammans utveckla och stärka våra studieansvariga.

att tillsammans bilda och utveckla gemensamma regionala handledarlag/pedagogiska mötesplatser.

att öka antalet tvärfackliga medlemsutbildningar.

att öka antalet tvärfackliga fackligt-politiska medlemsutbildningar.

att öka antalet tvärfackliga ung-utbildningar.

Ansvar och roller

- LO och LO-distrikten samordnar den tvärfackliga studieverksamheten.
- Förbunden och förbundens avdelningar ansvarar för inventering och rekrytering av deltagare och handledare.
- ABF är en pedagogisk resurs och ansvarar för att genomföra planerade utbildningar.
- Arbetarrörelsens folkhögskolor är en viktig resurs för att bidra med sina kunskaper.

Alla har ett ansvar för informationsspridning till de olika målgrupperna.

Utvärdering och rapportering av genomförd verksamhet sker varje år. Den lokala/regionala verksamheten ska redovisas genom *ABFs redovisningssystem*. Den centrala verksamheten redovisas genom *LOs kurswebb/Lime*. Utbildningarna utvärderas enligt den modell LCU beslutat. *LOs centrala utbildningskommitté* och *Tvärfackliga rådet* är mottagare av redovisningen.

Den tvärfackliga studieorganisationen

DEN TVÄRFACKLIGA STUDIEORGANISATIONEN är basen för hela verksamheten. Det är här vi hittar alla studieorganisatörer/studieansvariga, handledare och alla andra viktiga företrädare som på olika sätt jobbar med studieverksamheten. De som ser till att allt fungerar genom att inventera behov, planera, rekrytera, genomföra, följa upp och utveckla utbildningarna och verksamheten.

För att lyckas med den tvärfackliga studieverksamheten behövs en organisationsstruktur. Modellen till höger illustrerar hur organisationen är uppbyggd.

På lokal och regional nivå kan organisationernas förutsättningar skilja sig åt. Geografisk struktur, avstånd, storlek på fackförbund, antal förtroendevalda är några skillnader som ger oss olika förutsättningar att bedriva och delta i verksamheten. För att underlätta samarbetet är det därför viktigt att samtliga organisationer inom de olika regionerna beslutar om vilka arbetsformer som ska gälla just där.

På central nivå samlas ABF, LO och fackförbunden i *LCU – LOs Centrala Utbildningskommitté*. Där samordnas hela det tvärfackliga studiearbetet, både det studiearbete som sker regionalt och lokalt samt de centrala utbildningarna som ryms inom *LOs Kunskapssystem*.

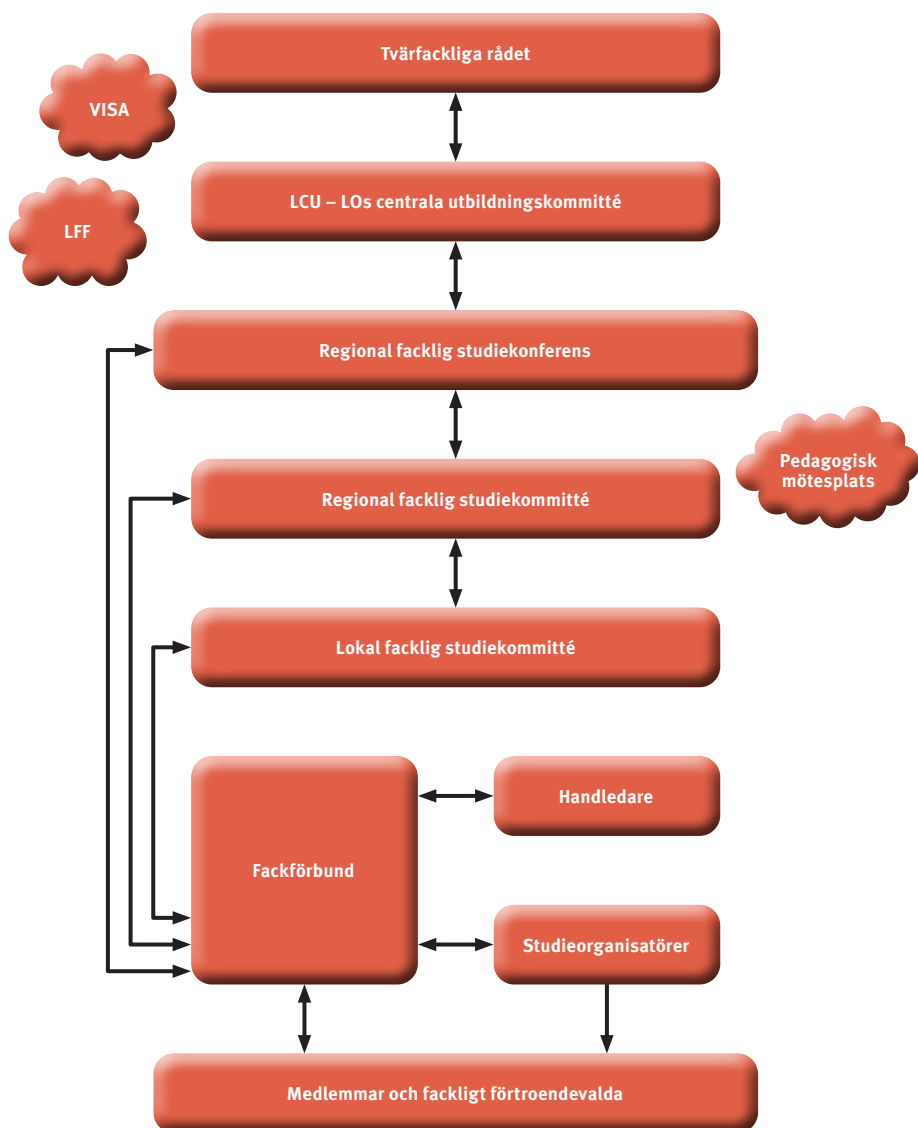
Besluten kring den regionala tvärfackliga studieverksamheten fattas i de forum som LO-distrikten bjuder in till.

Konferenser

Två större konferenser arrangeras centralt (*VISA – Vidareutbildning för studieaktiva*) och (*LFF – Lokala fackliga folkbilda-*

Den tvärfackliga studieorganisationen

VISA och LFF

Centrala konferenser som vänder sig till studieaktiva runt om i hela landet!

re). Syftet är att ge breda målgrupper vidareutbildning, tillfälle för utbyte av erfarenheter och idéer samt forum för att utveckla och stärka den fackliga studieverksamheten.

VISA – Vidareutbildning för studieaktiva

Vidareutbildning för studieaktiva är en konferens som arrangeras av LO centralt vart annat år. Konferensen vänder sig till de studieaktiva, förtroendevalda och anställda inom förbunden, LO, ABF och Folkhögskolorna runt om i hela landet.

LFF – Lokala fackliga folkbildare

Konferens med lokala fackliga folkbildare genomförs varje år och arrangeras av ABF och LO centralt. Konferensen vänder sig till personer som arbetar med fackliga studieverksamhet inom ABF-distrikten, LO-distrikten samt representanter från LOs centrala studiekommitté – LCU.

Tvärfackliga rådet

Tvärfackliga rådet leds av en representant från LOs ledning tillsammans med representanter från de 14 förbunden. Rådets övergripande uppgift är att stärka och utveckla det tvärfackliga arbetet inom hela fackföreningsrörelsen där den tvärfackliga studieverksamheten är en del. Rådet fattar bland annat beslut om; Kunskapssystemet, Stipendiefonden, Ersättningsrekommendationer, Utredningar rörande utbildning, Tvärfacklig grundläggande förtroendemannautbildning och Studiematerial.

LCU – LOs centrala utbildningskommitté

LOs centrala utbildningskommitté består av förbundens studieansvariga, samt en representant från ABF, Runö och LO.

Kommittén träffas sju till åtta gånger per år för att bland annat diskutera, framtids- och utvecklingsfrågor som rör facklig studieverksamhet och folkbildning. Det handlar om LOs Kunskapssystem, att sätta mål, följa upp och utvärdera verksamhet och utbildningar, men även om att tillsätta arbetsgrupper. LCU bereder också frågor till *Tvärfackliga rådet*.

Fackförbundens studieorganisatörer/studieansvariga

Fackförbundens studieorganisatörer/studieansvariga är tillsammans med handledarna nyckelpersoner i utvecklingen av det fackliga studiearbetet.

Studieorganisatören/studieansvarig har ett samordningsansvar för att få verksamheten att fungera. Det innebär bland annat att man enskilt och tillsammans med andra studieorganisatörer deltar i arbetet med att rekrytera, planera, inventera utbildningsbehov och följer upp verksamhet och utbildningar.

Det är fackförbundet centralt som tar ansvar för de regionala studieorganisatörerna/studieansvariga när det gäller kompetensutveckling och information.

Som studieorganisatör/studieansvarig bör du gå de utbildningar som ingår i studieorganisatörstrappan.

Vi rekommenderar er även att ta del av *Studieguiden* som man hittar på LOs webbsida. I *Studieguiden* hittar du mycket mer ingående och praktisk information som är bra för alla att känna till och ha kunskap om. Om studieekonomi, studieplanering, lagstiftning som berör studieverksamheten och information om de utbildningar man bör gå som handledare och studieorganisatör samt mycket annat.

Tvärfackliga handledare

I en utbildning finns faktiskt ingen viktigare person än handledaren. Det är hens vilja, engagemang och förmåga att skapa bra

lärsituationer som i mycket hög grad avgör kvalitén på utbildningen. En bra handledare är en förutsättning för en bra utbildning.

Det är i utbildningen i rollen som handledare man skapar förutsättningar för andra medlemmar och förtroendevald att växa, bli mer fackligt medvetna, kompetenta och engagerade. Därigenom, bidrar även handledaren, till att utveckla facket till en stark organisation.

Det är fackförbundens ansvar att rekrytera och utse handledare. För att en handledare ska få hålla i tvärfackliga utbildningar finns några viktiga krav som ska vara uppfyllda. Dessa är att handledaren ska ha; LO, ABFs och förbundens förtroende, genomgått rekommenderad pedagogisk utbildning samt, för den utbildningen hen ska genomföra, relevanta ämneskunskaper. På studiekonferensen behandlas och godkänns årligen en lista med tvärfackliga handledare.

Alla tvärfackliga handledare ska utbildas via utbildningsplanen "Pedagogisk utvecklingsväg för fackliga handledare".

Varje LO-distrikt ansvarar, tillsammans med ABF, för att de tvärfackliga handledarna samlas i regionala handledarlag. Där samlas alla, oavsett om du är handledare för ung-utbildningar eller medlemsutbildningar. Handledarna bör regionalt träffas minst två gånger per år, i det som kallas "Pedagogisk mötesplats", för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

Regional facklig studiekommitté

Den regionala fackliga studiekommittén är ett genomförandeorgan som samordnar och verkställer frågor som den fackliga studieorganisationen (LO-distrikten) ansvarar för. Till exempel behovsinventering, planering, uppföljning och utvärdering, handledarlag, erfarenhetsutbyte kring material, utbildningar och LOs centrala Kunskapssystem på externat. Studiekommit-

téer ska finnas i varje LO-distrikt och ska träffas regelbundet för att bedriva och följa verksamheten.

Studiekommittén ska vara pådrivande, ta initiativ för att driva utvecklingen av de tvärfackliga studierna framåt och ge stöd för verksamheten där så behövs. En annan viktig uppgift för kommittén är att förbereda regionala studiekonferenser.

För att få en så bra studieplanering som möjligt bör studiekommittén se över förbundens behov och gå ut med ett förfrågningsunderlag till förbunden på regional nivå. Ett underlag där förbunden regionalt får beskriva utbildningsbehoven bland sina medlemmar och förtroendevalda för kommande år. Utifrån svaren tar studiekommittén fram ett förslag till studieplanering som skickas ut till studiekonferensens deltagare i god tid före mötet.

I studieplaneringen kan man med fördel utgå ifrån och använda sig av den modell som kallas ”Verktyslåda för studieplanering”. Modellen hittar du i *Studieguiden* under menyerna; Bra att veta/Studieplanering/Verktyslåda för studieansvariga.

Studieplanering – facklig bildning från ax till limpa

Studiekommittén ska bestå av följande personer:

- › LO-distriktets studieansvarige
- › Ansvarig för fackliga studier inom ABF
- › Studieorganisatörer/studieansvariga i fackförbunden på regional nivå
- › Ledamot från ungdomskommittén, samt
- › Representant från arbetarrörelsefolkshögskola om sådan finns inom distriktet geografi.

För att det ska bli möjligt för kommittén att arbeta på ett effektivt sätt bör den bestå av de personer som nämns här ovan. För ökat engagemang och delaktighet är det dock önskvärt att låta alla verksamma förbund inom ett distrikt ha en plats i kommittén.

Kommittén träffas kontinuerligt under året. Dock bör man träffas minst två gånger på våren och två gånger på hösten. LO-distrikten bjuder in till träffarna.

Lokal facklig studiekommitté

För att verksamheten ska komma geografiskt närmare kan det i större LO-distrikt finnas behov av att planera och koordinera arbetet lokalt. Därför uppmuntrar vi till att bilda lokala studiegrupper/kommittéer inom LO-distrikten. I de lokala kommittéerna lägger man grunden till gemensam planering av den tvärfackliga studieverksamheten. De lokala planeringarna koordineras och sammanställs av den regionala fackliga studiekommittén.

Regional facklig studiekonferens

Den regionala fackliga studiekonferensen är ett forum som ska äga rum minst en gång per år. Konferensen bör dock arrangeras vid två tillfällen varje år. En gång på våren för uppföljning av föregående år och med en inventering av behoven för kommande år. Samt en gång på hösten för att besluta om aktivitets-/verksamhetsplan för nästkommande år.

LO-distriktet ansvarar för att bjuda in till den regionala studiekonferensen.

Arbetsformerna för studiekonferensen ska ge så många som möjligt förutsättningar att delta och vara med och påverka. Utskickade dagordningar och handlingar i god tid före konferensen gör det möjligt att samtala om frågorna i förväg.

I LO-distrikt med stora avstånd är det också väl värt att överväga att erbjuda deltagarna möjlighet att vara med på distans via digitala lösningar.

Det är också viktigt att de personer från fackförbunden som deltar i den gemensamma studiekonferensen har mandat att fatta beslut.

LO-distriktets roll i det tvärfackliga studiearbetet

LO-distriktet har en samordnade roll för den tvärfackliga studieverksamheten.

Varje LO-distrikt har olika förutsättningar och utmaningar, därför behöver varje distrikts studiekonferens besluta om ett fungerande arbetssätt för just sitt LO-distrikt med utgångspunkt i riktlinjerna för den tvärfackliga studieverksamheten.

LO-distriktet ansvarar för att:

- Bjuda in fackförbunden, ABF och Arbetarrörelsens Folkhögskolor (där sådan finns) till regional studiekonferens/ möte för planering, utvärdering och uppföljning.
- Hålla kontakt med fackförbundsavdelningarnas studieorganisatörer/studieansvariga och ABFs ansvariga för fackliga studier som hör till distriktet.
- Producera en regional studiekatalog/studiefolder i tryckt och/eller digital form.
- Hålla kontakt med LO centralt kring de centrala utbildningarna inom LOs Kunskapssystem som förläggs på externat inom LO-distriktet.
- Ta del av resultatet av de utvärderingar som görs i samband med och efter de tvärfackliga utbildningar som genomförts.
- Sammanställa statistik för grundutbildningar som planeras. Denna statistik bör användas som information och diskussionsämne på studiekonferenser/möten i distriktet samt ligga till grund för den årliga verksamhetsuppföljningen som sker internt inom LO.
- Anordna möten i studiekommittéer och regionala studiekonferenser.
- Alla möten som genomförs ska protokollföras.
- Driva utvecklingen av tvärfackliga studier.
- Rapportera in fackförbundens utsedda handledare till ABF.
- Upprätthålla och utveckla det tvärfackliga handledarlaget i samarbete med ABF.
- Sprida information om studier.

Fackförbundens roll i det regionala tvärfackliga studiearbetet
Fackförbunden har en självklar nyckelroll i det tvärfackliga studiearbetet eftersom det är där medlemmarna är organiserade.

Det är viktigt att företrädare från fackförbunden som deltar i den gemensamma studieplaneringen har mandat att fatta beslut om hur det tvärfackliga studieutbudet ska se ut samt har kunskap och överblick om det egna förbundets studieekonomi och verksamhet.

Fackförbunden ansvarar för att:

- › Inventera och till LO meddela vilket studiebehov som finns.
- › Rekrytera till de tvärfackliga utbildningar man beslutat om.
- › Utse ledamöter som representerar förbundet i studiekommittéer och i de regionala studiekonferenserna.
- › Bedriva uppföljnings- och planeringsarbete genom att aktivt delta i de regionala studiekonferenserna och eventuella studiekommittéer.
- › Inventera och utse handledare till de tvärfackliga utbildningarna. Handledarna ska rapporteras in (till LO-distriktet som i sin tur rapporterar) till ABF.
- › Inbjuda till tvärfackliga utbildningar när ut till förtroendevalda och medlemmar.
- › Sprida information om studier.

ABFs roll i det tvärfackliga studiearbetet

ABF är arbetarrörelsens bildningsförbund som genomför utbildningarna. ABF är även en pedagogisk- och organisatorisk resurs för sina medlems- och samarbetsorganisationer.

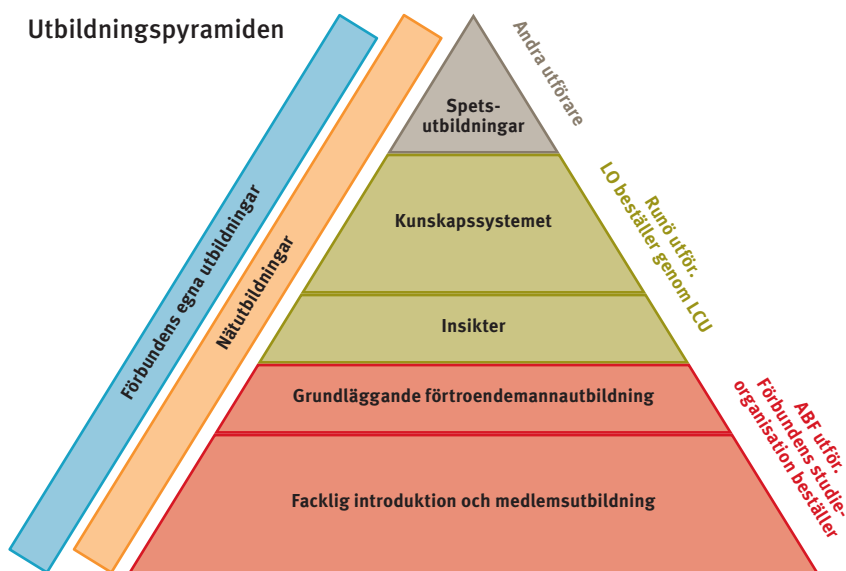
ABF ansvarar för att:

- Inbjudningar till de inplanerade tvärfackliga utbildningarna skickas till berörda organisationer, förbund och förtroendevalda enligt överenskommelse med respektive LO-distrikt.
- Administrera utbildningarna genom att ta emot anmälningar, skicka deltagarbekräftelser och så vidare.
- Praktiskt hantera arrangemanget kring utbildningarna. Till exempel tillhandahålla lokaler, handledare, beställa material, eventuell förtäring och övrigt som behövs för att utbildningen ska kunna genomföras på bästa sätt.
- Varje genomförd utbildning utvärderas i enlighet med den modell för utvärdering som man kommit överens om i studieorganisationen.
- Upprätthålla och utveckla det tvärfackliga handledarlaget i samarbete med LO-distriktet.
- Upprätthålla en aktuell förteckning över tvärfackliga handledare och vilka utbildningar de kan hålla.
- Sprida information om studier.

Det fackliga utbildningssystemet

Det fackliga studiesystemet kan illustreras likt en pyramid. Den har en bred bas med många deltagare i facklig introduktion och medlemsutbildning samt en smal spets där ett fåtal deltagare går de avancerade fackliga ledarutbildningarna.

Den breda basen är en förutsättning för en stark fackföreningsrörelse där många medlemmar är kunniga, engagerade och insatta i den fackliga idén och framtida fackliga utmaningar. Från den breda basen rekryteras fackföreningsrörelsens förtroendevalda. Här finns hela utbildningspyramiden: http://natutbildning.lo.se/utbildningspyramid/story_html5.html

För att få en överblick över vilka förbund som deltar i de tvärfackliga utbildningarna och de som har egna utbildningar motsvarande de tvärfackliga (det som är rosa i pyramiden) har vi sammanställt information som du hittar i Studieguiden.

Fackliga kurser på distans

Förutsättningarna för att genomföra utbildningar via fysiska möten har förändrats. LO har ställt om arbetet för att studieverksamheten även ska kunna genomföras på distans. Distansutbildningarna anpassas så att både deltagare, handledare och inbjudna föreläsare inkluderas i formatet. Omställningsarbetet är långsiktigt och kommer kontinuerligt utvärderas och utvecklas. I *Studieguiden* hittar du mer information om arbetet och utvecklingen av studie- och kursverksamheten på distans.

GDPR

Det krävs att vi följer dataskyddsförordning (GDPR) i vår tvärfackliga studieverksamhet. Förordningen gäller i hela EU och syftar till att skydda enskilda personers grundläggande rätt till skydd av sina personuppgifter. För oss handlar det om att skydda våra medlemmar och kursdeltagares personuppgifter.

LO, förbunden, ABF och folkhögskolorna har alla riktlinjer för hur vi hanterar personuppgifter enligt GDPR. Är du osäker på hur uppgifterna ska hanteras är det av yttersta vikt att du kollar upp vad som gäller med berörd organisation.

Egna anteckningar

A series of 20 horizontal dotted lines for taking notes.

Stöddokument för tvärfackliga studier

FLER EXEMPLAR kan beställas från LO-distribution:
<http://lo.webshop.strd.se>

www.lo.se

ISBN 978-91-566-3349-2

